

Veel üks sammuke teel Euroopasse

Ennustused täituvad. Nii nagu talv meie kandidis tuleb ootamatult, nii ka meie Euroopasse astumine. Täpselt nii nagu enne välipäeva — üks ja teine asi tegemata ning akud laadimata. Ja bensini kah ei ole...

See, mida ootasime oktoobris, juhtus hoopis augustis. See oodatud ja kardetud U-ES CONTEST, või õigemini selle testi esimene tuur. Kahjuks ei ole aga kalenderplaanis kirjas, millal toimub sama testi järgmine (ja ülejärgmine) tuur. Kuulujuttude järgi pidi järgmiseks korraks peakohtunike kolleegiumis toimuma tõsine personide vahetus ja peakohtunikuks saama keegi hr. Z. Seega võib arvata, et punkte meile järgmisel korral (kordadel) nii hõlpsasti enam ei jagu. Ühesõnaga — keik see mees kokku ja veel paremini!

Paneks (õnne peab olema) seekord midagi pudis ja plats sai veidi puhtamaks. 80l pääsesime «ühhest kuuendikust» ja 6 meetrit on ka saatmiseks küps. ERAÜ põhikirjaga ja selle taaskestamisega on samuti asjad ühesed — jõulukuus see juhtub niikuinii.

Ka IARUGa on asjad järsult arenenud pärast 20. augustit. Kõik viitab sellele, et 1992. a. meie õigused selles maailmaorganisatsioonis taastatakse ja lõunanaabrid Läti—Leedu võetakse IARUSse kui uusliikmed. Nimelt näitavad paberid, et sõsarad ei olevatki kunagi maailmaliitu kuulunud (nii nad ise väidavad). Noh — enda asi, ise teavad...

Probleeme, neid maapealseid, aga jätkub. Nendest muidugi ikka ja jälle — QSL-kaardid. Trüki- ja paberihinnad on tõusnud (tõstetud!), vähemalt pealinnas, kosmilistesse kõrgustesse. Ei ole sugugi haruldane, kui ühe kaardi hinnaks lunitakse trükikuludeks 1 OR ja see on juba liig. Kas keegi lugejatest teab, kuidas ühte kasuta-

miskõlblikku trükimasinat valmis ehitada? Äkki saame hakkama ka sellega, kui tõsiselt pead kokku kolksatada? Paberijäätmeid vedeleb kui mitte ES-landis, siis mujal kindlasti.

Teine probleemidest, mis seotud esimesega, on QSL-vahetus. Näitsikud Moskvas meilt enam kaarte sorteerimiseks ei saa, neid lähetame võimaluste piirides otse korrespondentmaadesse. Kuid suurriikide QSL-büroode Moskvasse lähetatavad kaardid sorteeritakse ja saadetakse edasi Tallinna mitte ilusate silmade eest, vaid arvestus käib orrides. Ikka 250 kaarti ja 5.35 OR, ikka 250 kaarti ja... Kokku see kõik on kulukas, kuid momendil paratamatu. Arvestuste järgi selline olukord kestab kuni järgmise aasta lõpuni. Sest võtab omajagu aega, enne kui IARU paberid kõigi liikmesmaadeni jõuavad ja konkreetsete QSL-büroode tegelased (vastumeelselt) end uuele aadressile häälestavad. Senised kogemused näitavad, et see protsess ei ole suurriikidel kerge.

Ja kolmaski probleem samast rivist — QSL-posti lähendamiseks otse välismaadele (varsti s. h. ka NL või selle osad) on hulganisti vaja hinnalisemaid Eesti postmarke. Kuid — kes ütleb, kus kivi all need pesitsevad? Tuleb paratamatult frankeerimismasin välja mõelda. Ametlikus korras neid hankida ei ole võimalik (paariaastane järjekord!). Või ehk otsida mõne sõbralikumaa postiteenistuse sahvrist?

Kuid aitab virisemisest! Elame veel ja kui keegi korraliku 50,0—50,5 MHz transverteri või UW3DI vastava modifikatsiooni püsti paneks, siis...

Kõigile häid ja võimaluste kohaseid jõulupühi ning vana aasta lõppu, uut lugemist uuel aastal!
de ES1CW

P. S. ES-ringi jututuba 3654 ± QRM

Tere tulemast rahvusvahelisse raadioamatöörade perre!

Tänavune novembrikuu Raadioamatööri on saadetud Eestisse kõikidele ES-amatööridele. Üle viiesaja eksemplarilise lisatiraažiga ütleb Soome Raadioamatöörade Liit (SRAL) ES-amatöörile tere tulemast uuesti rahvusvahelise raadioamatöörade pere täievolilisteks liikmeteks.

Soome raadioamatööre ühendab Eestiga geograafiline naabus ja meie keelte sugulus ning raadioamatöörade ühise eetri piirid ja terviklikkus. Eestis pea uuesti moodustuvale rahvuslikule raadioamatöörade liidule langeb tähtis roll koostöös ja harrastuse arendamisel vabariigis, samas saab ta ka nurgakiviks eri maade liitude vahelise koostöö laiendamisel. Rahvusvahelistel foorumitel tuleb meie maal kindlasti taotleda ühiseid eesmärke ning kaitsta ka ühiseid huve.

Selle ajakirja mõne temaatilise artikliga püüame käsitleda meie maade raadioamatöörade tegevuse eri tahke ja sellega omalt poolt süvendada juba aastakümneid kestnud häid suhteid.

Jari Jussila, OH2BU/OH7RF
Esimees

(«Radioamatööri» 11/1991)

Uskumatu, kuid tõsi

on see, et kaugel Brasiilias ilmub raadioamatöörade lehe «CQ AGUIAS DO SOL» eestikeelne väljaanne. Selle 1990. a. augustinumbrist on lugeda, et tegemist on 1979. a. Santa Catarina osariigis asutatud CW klubi AGUIAS DO SOL (LOUNA KOTKAD) büllետääniga. Klubi juhatab 1982. aastast Tõrvast pärit Ernst Krimm (PP5AS). Klubi 226 liikmest 7 on Eestist: ES0NW, ES1JL, ES5QA, ES6DO, ES6RQ, ES7FU ja ES7RE. Teisigi Eesti amatööre on osa võtnud klubi korraldatud võistlustest.

Peale informatsiooni klubi tegevusest on väljaandest huvitav lugeda Ernst Krimmi kirjutist «ES maailmas».

On kurb avastada, kui vähe meie kodumaal muus maailmas tuntud on.

Siin Brasiilias peaaegu keegi ei tea, mis riik Eesti on ja kus ta asub. Enamus arvab, et Eesti mingi Venemaa provintis on. Kui tuleva aasta Callbookis ES — Estonia uuesti omal õigel kohal maana esineb, siis muidugi paljud raadioamatöörid muus maailmas kindlasti hakkavad uurima, et mis maa see Estonia siis on? - - -

Olen kõiki juhuseid kasutanud, et meie kodumaal muus maailmas tutvustada. Kord rääkisin ühe vanema Põhja-Am erika raadioamatööriga (K6) ja tema ütles mulle, et ta esimene DX-QSO 1930. aastatel üh. ES jaamaaga oli. Sõber ütles, et see QSO Eestiga temale väga armsaks mälestuseks jäi.

Eesti raadioamatöörid on alati vahvad ja tragid poisid olnud. Viimati lug sin CQ ajakirja juuli 1990 väljaandes 4J1FS ekspeditsiooni üle, millest ka Enn (ES1AR) osa võttis. Ennu osavõtt tegi mul siin kaugel Brasiilias südame soojaks. Vaata, vaata — meie poiss maailmas tunnud ajakirjas, kus Martti Laine tema pildi alla kirjutas: Enn UR2AR, is a veteran ESTONIAN DXer...! Paljoi kiitoksa, Martti!

Nüüd, kus ES eesliide ja ka sinimust-valg lipp jälle omad on, tuleb meil tublisti töö tada ja maailmale näidata, et ES maailma raadioamatöörade silmapaistev ja lugupeetud kaaslane on!

Nii kirjutab Ernst Krimm. Palju tänu, südamluk tervitus Eestimaalt sinna Brasiiliasse, OM Ernst!

ES — terra incognita?

Nii pealkirjastas «CQ-DL» tänavuses 6. numbris ilmunud kirjutise Waldek Saarsoo, DJ0IB. Selles ta ütleb, et kuigi Eesti amatöörid kasutavad 1. jaanuarist 1990 taas prefiksit ES, kuulevad nad korrespondentidelt tihti küsimust «What's your country?»

OM Waldek annabki põgusa, kuid ammendava ülevaate raadioamatöörismi ajaloo Eestis. Ta märgib, et alates 1924. aastast ilmusid lühilainele omaloominguliste kutsungitega Vitali Suigussaar (T2X, ET3CX, ES3CX), E. Tumma (TEXX, ET3XY) ja K. O. Leesment (TE4L, ET3AZ, ES3AZ). 1. jaanuaril 1929 eraldas ITU Eestile prefiksi ES, 18. märtsil 1935 registreeriti ERAL ja 1. jaanuaril võeti see vastu IARU liikmeks.

Nõukogude okupatsioon 17. oktoobril 1939 lõpetas peagi Eesti amatöörade tegevuse. Pärast sõda kestnud UR-RR-ajastu täis hirmu ja repressioonide lõppes 1. jaanuaril 1990. aastal pärast sai Ukraina selle prentsi endale tagasi.

OM Waldek refereerib «ES-QTC» 2/3 numbris ilmunud ES-amatöörade aadressilehte, kus oli 487 kutsungit, neist ennesõjaaegseid OLD-OLD-TIMEReid vaid 3: Olev Saarep, ES4D, Karl Kallemaa, ES5D ja Viktor Oolu, ES6F.

Kirjutisele on lisatud PP5AS välja antud Eesti kaart prefiksialade piiridega. Olu öeldud, et Eestis sellist kaarti trükitud polegi.

DX-info

* Loetletud DXCC-maades puuduvad momendil toimivad QSL-bürood:

- A5 — Bhutan
- A6 — U. A. E.
- A7 — Qatar
- BV — Taiwan
- C9 — Mozambique
- D6 — Comores
- ET — Ethiopia
- HZ — Saudi Arabia
- J5 — Guinea-Bissau
- KC4 — US-Antarctica (KC4USA... USZ)
- KC6 — Belau
- KH1 — Baker ja Howland Is.
- KH3 — Johnston I.
- KH5 — Palmyra ja Jarvis Is.
- KH7 — Kure I.
- KH9 — Wake I.
- KP1 — Navassa I.
- KP5 — Desecheo I.
- P5 — K. D. R.
- SØ — Western Sahara
- T2 — Tuvalu

(Järg 7. lk.)

Tähelepanu, Kabermeeting!

Eesti HF ja VHF amatööride arvult 21. suvine kokkutulek peeti 12.–14. juulil 1991 Soome lahe aares Kaberneemel.

Suureparase mereranna, osoonilõhnalise mannimeisa ja lillerikka rohuvabaga laagripaigas ootas tulijaid juba neljapäevast saadik. Laagrikoha leidmist hobustasid viidad ja ultralühilaine FM jaama kaudu jagatavad nõuanded.

Laupäeva hommikul tõusis uhiuude lipumasti trikoloor koos 80 m Inverted V-ga. Lipu heiskasid Eesti 1991. a. HF-side meister Valeri Kaljagin ES5QA ja VHF/UHF-side 1990. aasta meister Aleksander Ignatjev ES10X.

Leinaseisakuga mälestati eelmisest kokkutulekust möödunud aja jooksul meie seast lahkunud kolleege. Liiga kõvasti oli vikatimees pingutanud. SILENT KEY on Gunnar Knuut ES1EK, Ahto Aleksius ES1FR, Ilmar Gutmann ES1RHU, RTTY ja SSB arendamise pioneer Eestis Endel Lihblane ES2BZ, sõjaeelse staažiga Olev Saarep ES4D ja Viktor Oolu ES6F, Andres Alaväli ES5RGU, eelmise kokkutuleku viimase päeva õhtul ootamatult lahkunud Ahto Kallastu ES5PI ning alatult mõrvatud India peaminister Rajiv Gandhi VU2RG.

LANGETA KA SINA, KES SA SEDA PRAEGU LOED, HETKEKS PEA NENDE MÄLESTUSEKS.

Avakõne pidas endise Eesti Raadiospordi Föderatsiooni ekspresident, ERAÜle «üleminekuvalitsuse» esimees Enn Liivrand ES1OV. Soome amatööride poolt tõi tervitusi Reijo Heiman OH2BCB.

Heikki Kallas ES1AW andis kätte Eesti 1991. aasta HF meistrivõistluste karika Valeri Kaljaginile ES5QA. Eesti 1990. aasta VHF/UHF võistluste karika sai Aleksander Ignatjev ES10X. 1990. aasta «straight key» jõukatsumise võidukarika viis koju Ülo Rosimannus ES3BQ. Harju FM karika said Viljo Allik ES5PC (ex ES5TH) ja ES2XM esindajana Hellar ES1II. Tamsalu parabool hakkab kaunistama Aarne Pajuste ES1JL hamsbackki.

Firma «Tako» väärtuslikud auhinnad 1990. aasta juulikuu FM-sprindi võitjatele andis üle firma juhatuse nimel Aadu Jõgiaas ES5PZ. Ütivõimas võitja oli Hellar Pagi

ES2XM jaamaga. Vastav oli ka auhind — matkatelk.

Andres Erlich ES5TX andis omakorda minitestide Jõgeva etapi võitjatele kätte maakonna sponsorite auhinnad. Mitmendat aastat järjest jäi aga välja andmata ES1OV ergutusauhind — DX pulber antennide läikima löömiseks, sest kohalolijate hulgas ei leidunud nõuetele vastavat pretendent, s. o. ei ole kahe viimase aasta jooksul pidanud ühtegi sidet.

Pärast pidulikku osa oli ES1AW eestvedamisel väike mõttevahetus amatöör-raadio probleemide üle. Puudutati Eesti Raadioamatööride Ühingu ERAÜ taaselustamist. Otsustati 1992. aastal mitte muuta võistlusreegleid. Juttu oli QSLkaartide saatmise uuest korrast, liikmemaksudest ning amatööride vähesest aktiivsusest. Kui juttu tuli 1992. aasta võistluste sponsorite leidmisest, võttis kuulajate seas maad vaikus. Meie amatööride tehnilisest varustusest kõneldes pöördusid pilgud igatsevalt mere poole, OH-maa suunas...

Ilus ilm, soe merevesi, hea tropolevi 145 MHz FM bandis töötamiseks, isiklik kohtumine eetrituttavate sõpradega meelitas amatöörid peagi igapäevaste targutuste juurest tegevusele seksioonides.

Mitmesuguseid üritusi oli õhtupoolikul. Toivo ES1DJ demonstreeris tunnipikkust videofilmil Curacao DXpeditsioonist. Samal ajal töötati kokkutuleku raadiojaamas ES9A Madude saarega, millest peaks tulema uus DXCC maa.

Aimari ES2CM juhtimisel otsiti nõiavitsaga suure õhinaga maa seest kulda ja veesooni. Naeru ja nalja oli küllaga, kuigi asi oli tõsine.

Noortele ja vanadele oli FM välvõistlus. Noortest võitis esikoha Sven Hansen ES6WT, teisele kohale tuli Risto Rosimannus (ES3BQ junior). Kolmandaks jäi Andre Kull (ES2RJ junior). Vanade klassi paremusjärjestus oli selline: esimene Mart ES3BM, teine Erik ES8RXX, kolmas Ülo ES3BQ ja viimane Heiki ES1AW. Igale noorele anti Tallinna Noorte Huvikeskuse «Kullo» auhind — mitmevärviline maailma prefixikaart. Esikohavõitjad ja ka viimaseks jäänud said a/s VASA eriauhinna — kotitäie suitsuahvenaid ES1AW kõuts DX-Nurr tuletab seda siiani meelde.

Õhtul oli traditsiooniline raadio-

pulkade lõterii. Arvati, et järgmine kord voiks teha tõelise ostu-muugi — kirjuturu. Moned olid selleks juba nüüd valmis. Kaadioklubi oli avanud vaoaõhuhamshopi, kus tegutses klubi QSL manager Väinö ES1KGS. Paistis, et tal oli ka konkurente.

Laagripaika käisid uudistamas nii kohalikud noored kui ka suvitajad. Kaberneeme punkarid löid suures üleemeelikushoos oma matkamaki puruks. Selle varemetele panid nad sildi «Punk ei sure!» ja leidsid, et raadioamatöörism võiks üks üsna vahva värk olla.

Paar pilku ka kokkutuleku «köögi-poleele», mis tavaliselt teenimatult varju jääb.

Kena laagrikoha Kaberneeme vasakul rannal leidis Bruno Kaur ES2RW. Tema aitas ka kõvasti kaasa laagripiltsi ettevalmistamisel ja tootlustamise korraldamisel. Mati ES1QN ja Arvo ES1QV nägid palju vaeva elektriliini vedamisega poole kilomeetri kauguselt. Meeme Mänd ES0RIC organiseeris n.ö. 13. tunnil kokkutuleku viimliste tegemise. Jüri ES1AY ja Vello ES1CZ tegid tohtu töö tehnikas, muidumeeste ja VIPide (Very Important Person) laagrisse toimetamisel. Aleksander ES10X tõi kaasa oma lühilainetransceiveri ja helivõimendusseadmed.

Helar ES1RPM oli helioperaator, Tom ES2RJ andis suured telgid, kuhu mahutati ES9A ja pood, ning elektrikiibi, mis küll hakkas voolu välja andma alles pärast Arvo ES1QV remontimist. Kõigile neile ja ka teistele vaevanägijaile suur aitäh.

Kokkutuleku lõpuks oli registreerimisraamatusse kirja pandud 121 nime, neist 98 kutsungiomanikku. Laagris oli mitmeid Soome amatööre. Räägitakse, et ka üks Rootsi amatöör olevat natuke aega puu tagant inkognito meie laagrit piilunud. Kalle YL2PR ütles, et tema tahaks edaspidi Eesti minitestidest osa võtta. Lätis midagi sellist ei korraldatavat. Vladimir Butuk Tiraspolist oli Eesti amatööride kokkutulekul 9. korda järjest. Tuleval aastal tahab ta kindlasti oma 10. kokkutulekul olla.

Ametlik laagri lõpp ja lipu langetamine oli pühapäeva lõuna ajal. Osa rahvast aga jäi mererannale suurepäraselt ilma nautima. Järgmise aasta kokkutuleku korraldamise mured võtsid enda kanda vahvad Sakala amatöörid.

Cu agn es 73!

ES1AW

○ Heiki ES1AW ja Reijo OH2BCB laagri avamisel.

Foto: ES3GZ

Minu raadiotee ajas ja ruumis

SAATEKS

Alustame pikemat sarja Eesti amatöör-raadio «esialoosi», mille on meie raadioamatööride tänasele ja tulevastele põlvkondadele talletanud ja kirja pannud Paul Sammet ES7D (1910—1989).

Meie esimese raadioamatööride vähesele arvule ja tagasihoidlikele võimalustele vaatamata saavutati üsnagi häid tulemusi, millega tutvustati Eesti maal ja rahvas laias maailmas ka amatöör-raadio alal. Ei annekteerimine ega Teine maailmasõda ei suutnud hävitada kõike saavutatut. Suure sõja lõppedes polnud vaja sel harrasuslial hakata otsast peale, vaid võis jätkata Eesti amatöör-raadio katkes'atud tegevust, kuigi kitsas'es oludes.

Paul Sammeti mälestused on üks

Poisipõlvest alates tundsin suurt huvi igasuguste masinavärkide vastu. Kui algul mind võlus vaid töötava masina võimas vaatepilt, mille ajendil kujunes minu mõttemaailmas, põlvpükstes poisiea filosoofia ümbmääraselt piiritletud salasoovalik unistus, siis eluaastate liandudes tekkis tahe mõista masinat, kuidas see üldse töötab, endale selgeks teha konstruktsiooniline mõte. See süvenes ja vaimustas!

Minu isiku kujunemisel sai määravaks elama asumine Haapsalu linna. Kõike mõjutavaks faktoriks oli seejuures meril! See oli nagu pärani avanenud, ennenägematu keskkond, mis haaras mind oma lõputu avaruse ja pideva liikumise tunnetamisega. Otsene kontakt merega, selle mitmekülgsed ilmingud — paeluvalt rahulik ja võimsalt alistamatu — nagu töötlesid mind psüühiliselt, kujurdasid iseloomu, avardades silmaringi, süvendades meelekindlust, tugevdades tahtejõudu.

Minu sugupuus pole midagi eriti märkimisväärset. Põlvnen linna siirdunud talunormehesest ümberkehastunud tagasihoidlikust teenistuja perekonnast. Vanemad kuundasid minus austuse töö ja endast vanemate inimeste vastu. Maast madalast on mind õpetatud tegema igasugust tööd, korraldikut, hoolikat, nõudlikult iseereese vastu ja kõike alustatud ka kindlalt lõpule viima.

1919. a. sügisel alustasin õpinguid Haapsalus, Läänemaa Ühisgümnaasiumi I eelklassis (vastab praegusele IV õppeaast'ale). Õppeainetest paelus'd eelkõige reaalteadused, eriti aga füüsika, selle kitsamais piires elekter ja magnetism.

Tõmbas tehnika poole. See oli uus, mitmekülgsest kütkestav maailm.

osake meie algusaastate raadioamatööride tegevuse loost. Need on kirja pandud temale omases huumorikas laadis ja loodetavasti pakuval huvitavat lugemist ka meie noorema põlvkonna raadioamatöörile ja raadiohuvilistele.

P. Sammet on mäles'used kirjutatud arva'avasti mitme aasta jooksul. Selle töö ta lõpetas oma 69. sünnipäeval, 19. oktoobril 1979.

Avastasin selle käsikirja tema hoolikalt korraldatud kirjavaras hulgast, mille sain kasutamiseks ta omas'elt käesoleva aas'a algul. Mainitud kogumis on palju huvitavat meie vanema põlve raadioamatööridest, mida oleks sobiv avaldada selle lehe veergudel.

Jätkuvalt mõnusat lugemist!

HENNO USTAV

Kodus ehitasin igasuguseid elektrivärke — märgelmente vooluallikateks, Leideni purke, elektrikõlisteid, kõige lihtsamaid alalisvoolu pisimootoreid jne. Selline nokitsemine oli äärmiselt huvitav ja õpetlik, andes kogemusi nii tööriistade käsitsemisel kui ka materjalide omaduste tundmisel.

Olulisem, mida andis mulle Haapsalu kool, polnud mitte teadmiste hulk, vaid süsteemipäraselt ja järjekülgselt õppima õpetamine, mõtlemisoskus ja teabe analüüs. Kõik see kokku avardas silmaringi, pani tunnetama ja mõistma oma kohustusi ja vastustust ühiskonnas, nagu programmeeris minus süvenevalt areneva kodanikutunde.

Olin oma ajastu inimene, täitsin nõudeid ja kohustusi nii nagu paremaks pidasin, mõistsin.

Nende aegade korduvalt huviga loetud raamat oli biograafiline, pealkirjaga: «Toomas Alva Edison» (tõlge, autorit ei mäleta enam). Leidsin selle kooli raamatukogust.

1920-ndate aastate algul ehitati Haapsallu Eesti võimsaim raadio-telegraafi saatejaam, mis asus paar kilomeetrit linnast väljas, lõunasuunas (end. tsariaegse Mereväe raadiojaama asukohas, kus oli säilinud hoone ja kolm antennimasti). Mida kõrgemale, üle Kiltsi poolse männiku latvade, hakkas ehituse ajal kerkima raadiojaama uus, kõrgeim antennimast (100 m), seda enam tõusis minus huvi raadio suhtes.

Sõna «raadio» oli neil aastatel oskussõnana vähe kasutusel, valdavalt kõneldi ja kirjutati kõikjal ikka traadita telegraafist või telefonist.

Hoolega lugesin kõike, mis aval-

dati raadio kohta trükisõnas. Kahjuks oli enamik neist üldinformatiivset laadi ajaleheartiklid, tehnikat käsitati väga vähe. Kui 1923. a. hakkas Tallinnas ilmuma noorsooajakiri «Ronk», leidus selles vahetevahel kirjutisi «Elektri häältest ja kõrvadest», «Traadita telegraafist ja telefonist», rohkem juba tehnika poole pealt vaadatuna, mispärast olin selle ajakirja usin ja järjekindel lugeja. Samas avaldati 1924. a. «Ruhmkorffi spiraaliga saate- ja kohäreriga vastuvõtteparaadi» ehituskirjeldus. See oli juba midagi. Ehitasin endalegi vägeva Ruhmkorffi induktori ja tiristasin sellega Haapsalus «Krahvi a'ast», elasin selle ääres, Metsa tän. 1, umbes 15—20 m kauguselt kodus kohärerit kaudu elektrikella. (eri)

1924. a. oli minu elus pöördelise tähtsusega ja kallutas huvifääri lõplikult ja alatiseks raadio poolele.

11. mail 1924 võtsin osa Läänemaa Ühisgümnaasiumi õpilaste segakoori koosseisus esimesest Eesti raadiokontserdist, mis toimus insener E. Laurmann'i juhtimisel. Opi-laskoori dirigendiks oli tolleaegne lauluõpetaja Mihkel Tigane. Kontsert kanti üle ajutiselt moduleeritud saateks kohaldatult Haapsalu raadiotelegraafi-jaama kaudu ja kestis umbes tund aega. Kava koosnes sel ajal kooli õppekavas olnud koorilauludest. Kontsert toimus otse saateparatuuri ruumist, mis oli põrandapinnalt suurim selles hoones.

Peale kontserti näidati meie raadiojaama kõiki ruume ja tutvustati üldjoontes selle ehitust ja töötamise põhimõtteid. Muljed olid võimsalt meeldejäädavad, sest nakkordselt elus nägin tõelist studiojaama, pealegi moodsat lampaatjat.

Umbes samal ajal ostsin vastilmunud esimese eestikeelse raadioajakirja «Eesti Raadio» esimese numbril. Asi hakkas nagu ilmet võtma, kuid kahjuks jäi see esimene number ka viimaseks, sest ajakirja väljandmine polnud taevu ja see nii oodatud ja vajalik ettevõte läks pankrotti, lõpetades koos sellega ka väljaandja, Eesti Raadio Klubi, eksisteerimise. Samal aastal ilmus trükist ka esimene eestikeelne raadio-käsiraamat — N. Aleksejev'i «Raadio asjaarmastaja».

Nende sündmuste järelmina, peale kõige eelmainitud väljaannete põhjalikkude läbiuurimist, kujunes raadio minu huvi peamiseks komponendiks.

Euroopas töötasid juba esimesed ringhäälinu-jaamad. Kui 1925. a. minu raadioa'asele kirjandusele liisandus veel E. Maateneki «Raadio käsiraamat», mis oli hoopis täielikum ja targem väljaanne, kuna

selles käsitati elektronlampi nii vastuvõtja-, kui ka saatjalülituses. Hakkasin hellitama mõtet ehitada endale ka ühelambiline raadiovastuvõtja.

Alustasin vooluallikatest, sest akumulaatori ja anoodipatarei ostmine (või viimase koostamine tasukulambipatareidest) ei tulnud kõne alla, sest hind oli üpris «soolane». Lambi küttepinge jaoks ehitasin ema tühjadesse moosipurkidesse neljast Meidingeri elemendist koosneva patarei. Kuigi sellelt elemendilt saadav pinge oli väiksem (1,1 V) kui näiteks Leclanche elemendil (1,5 V), jäin selle tüübi juurde põhjusel, et ehitamiseks vajalikke materjale ja kemikaale oli minul kohapeal kergem hankida. Patarei õigus'as end stabiilse tööga hiljem täielikult.

Anoodipinge-akumulaatori ehitamine aga oli hoopis vaerarikam ja töömahukam. Kõigepealt oli vaja tina, see pidi olema pubas seatina ja selle kvaliteedi määramise oluliseks tunnuseks oli tina pehmuse lihtsalt hamba all proovides!

Aitas õnnelik juhus. Ühel päeval koolist tulles nägin Kalda ja Karja tänava nurgal telefonivõrgumontööre lahtistamas tinamantliga sidekaabli otsi. Pika nurumise peale, mille vältel tuli üksikasjaliselt selgitada oma plaane nii põhimõtteliselt kui ka konstruktsioonilt, milleks ma tina vajam, sain lõpuks mahakoorigitud kaablimantli tükkide omanikuks ja pealegi tasuta.

Anoodipinge-akumulaatori ehitasin kärjekujulisse puukasti paigaldatud katseklaasidesse. Plaatidevaheliseks isolatsiooniks läksid kõiku ja ema klaashelmed. Katseklaaside ja väävelhappega toetas mind gümnaasiumi varudest füüsika ja keemia õpetaja Nikolai Nikonovitsch (hiljem eestindas perekonnanime — Nelik), kelle pühendasin oma ettevõtmise, ja kes laenas mulle kasutamiseks kooli keemikabinetist ka nii vajaliku areomeetri.

Siis algas patarei formeerimine. Nult sa'n hulga söeniitlampe, nii 110 kui ka 220 V pingele, neist kombineerisin vajalikud eeltakistid. Haapsalus oli siis juba elektrivool. Lõuna tapamaia hoones töös as elektrijaam — lokomobiiliga ringaetav alalisvoolumasin pingega 220 V. Tarbijatel voolumõõtjaid polnud, seega oli minul eksperimenteerimiseks küllaldaselt elektrivoolu. Formeerimisprotsess oli pikaajaline, kuid lõpuks hakkas akumulaator voolu andma ja teenis mind hulk aega.

Selle akumulaatori ehituskirjelduse avaldasin hiljem ajakirjas «Raadio» 1926. a. aastalõpu numbris (see ajakiri hakkas ilmuma aprillis 1926. a. Tartus Hans Thomsoni algatusel). See oli minu esimene raadiolane kirjutis trükisõnas. Kuni 1928. a. aprillikuuni, mil see ajakiri oma ilmutamise lõpetas, olen selle veergudel avaldanud umbes paarkümmend pikemat ja lühemat artiklit oma katsetest, kui ka muude raadiotehniliste küsimuste ja raadiolaste päevaprobleemide kohta. Kirjutasin oma nime või intsiaa-

lide «P. S.» all. Honorari ei võtnud, selle arvel saadeti mulle ajakiri tasuta.

Haapsalus oli sel ajal Saue tänaval kauplus, koos väikese töökojaga, kus tehti linnarahvale vajalikke teenustöid — parandati jalgrattaid, õmblusmasinaid, pandi keedupottidele uusi põhju. Rahvasuus hüüti seda omaniku nime järgi lihtsalt «Jakobsoni pood». See paik oli minu peamiseks materiaalse varustuse baasiks, kuna sealt sai kõike vajalikku konstrueerimiseks ja kombineerimiseks: riba fiibrit, vilgukivi, nikeliintraati, mitmesugust isoleeritud traati, kruvisid ja mutreid jne. Omanik, muhe rippvuntsidega baltisakslane, oli heasüdamlik inimene ja suhtus väga tähelepanelikult ning vastutulelikult oma ostjaskonda. Märgetavalt soosides noori tehnikahuvilisi. Ta mõõtis ja lõikas vajaliku asja soovi kohaselt täpselt ja vajalikul kujul. Hinnad olid soodsad, sest raha oli vähe.

Minu esimene raadiovastuvõtja oli kõige lihtsam ühelambiline reaktsoonaudioon. Skeem oli Malteneki käsiraamatus toodud näidiste järgi koostatud. Ostsin vaid lambi (Phillips D2) ja peatelefonid, muu tegin kõik ise. Häälestuskondensaator oli Malteneki käsiraamatu järgi tehtud «mica» (s.t. vilgukivi dielektrikuga). Selle rootor, üks pööratav poolketas, oli välja lõigatud vanast grammofoniplaadist, šokolaaditahvil ümbrisest saadud stannioliga ühelt poolt ülekleebitud ja kinnitatud aparadi eboniidist esiplaadi külge. (Pöördtelg ulatus esiplaadist läbi.) Staatori kujundas rootoriga kohakuti ja selle pinda-aga võrdne, jälle stannioliga üle kleebitud esiplaadi tagakülje osa. Nende vahel vilgukivileht. Plokk-kondensaatorid olid laotud stanniolitükikesest, vahel jälle vilgukivi, ja kokku surutud väikeste viineritükikeste vahele. Kõrgeomilise võretakisti materjaliks sai Johann Faberi pliiatsi grafiit. Lambi küttepinge-reostaadi aluse treisin koolis käsitöötunnis kuivast kasepuidust, selle ümber kinnitasin nikeliintraadiga ümbermähitud fiiberriba, mille serva peal libises pööratav vaskplekist kontakt.

Kõik puitosad olid jõulukuunalde jääkidest sulatatud kuumas parafiinis hoolikalt läbi keedetud.

Induktsioonpoolid olid silinderpoolid pappalusel, kusjuures reaktsoonpool oli puupulga küljes ja selle abil pööratav ning nihutatav häälestuspooli suhtes.

Kõik ühendused olid kruvide-mutrite alla kinnitatud, sest jooteühendusi põlati. Räägiti, et erinevate metallide kokkupuutumisel (jooteühendustes tina—vask) teki-vad termoelemendid, mis toimivad häirivalt raadiovastuvõtul...!! Neil aegadel kõike uskuda või mitte uskuda oli võrratult raske, sest asi oli iseenesest uus ja kindlalt kujunemata.

Sellise monstrumiga kuulasin 1926. a. algul Soome ringhäälingut, Saksa Köningswusterhausenit. Oli üpris põnev ja romantiline.

Kogu oma õpingute ajal gümnaasiumis olin raamatute laenutaja kooli raamatukogus. Et see toimus pärast õppetunde ja ka suvevaheajal, tuli umbes paar nädalat töötada raamatukogu korraldamisel, uute raamatute katalogiseerimisel jne., siis vabastati mind õppemaksust. Raamatukogus oli suur kapp «ainult õpetajatele» määratud kirjandust, mis tavaliselt alati oli lukus ja võti õpetajate käsutuses, nende toas. Kord aga märkas, et kapile oli võti ette unustatud. Laenutamisaja lõppedes võtsin selle kapi sisu põhjalikule revideerimisele. Enda huvifääri suhtes avastasin selles saksakeelse suure J. Kleiberi «Füüsika õpperaamatu» kaks priskeid köidet, Soome ajakirja «Nuori Voima» terve köidetud aastakäigu (umbes tänapäevase «Tehnika Mołodjoži» taolise sisuga). See oli juba mulle väärtuslik leid. Salamahti viisin füüsika II köite (elektter ja magnetism) ja «Nuori Voima» aastakäigu koju põhjalikuks uurimiseks. Viimases oli mitu põnevat artiklit amatöörraadist, isegi lihtsa lampsaatja ehituskirjeldus. Kõigest sellest paremaks arusaamiseks hakkasin klassiväliselt, vabatahtlike grupis, õppima soome keelt. Juhendas kooli direktor A. Üksti, suur fennofiil.

Edaspidiseks intensiivsemaks raadiolaseks tegevuseks oli vaja kapitali. Koolivend Ilmar Söödi soovitusel ja kaasabil sain Lääne Maavalitsuse juures asunud Asunikkuude, Riigirentnikkude ja Telupidajate Ehitustalituselt mitmesuguste taluehituste plaanide joonestamise tööd (õhtuti pedus). Gümnaasiumi joonestusõpetaja Karl Krausbergi (hiljem eestistas perekonnanime — Karus) põhjaliku ainekäsitluse ja nõudlikkuse tulemusel sain sel ajal küllaltki tugeva aluse, millele lisandus ka enda suur huvi joonestamise suhtes.

Joonestada tuli tušiga kalkapaberile, kolmes positsioonis — fassaad, põhiplaan ja lõige. Loominguliselt oli see töö vähe huvipakkuv, sest tuli arvestada tellijate väärarvuse ja konservatiivseid soove. Enamik objekte olid tavalised rehialamad. Harva soovis tellija rahvaeeles «häärberit» ehk «alevi tüüpi» — tootmis-hoonetest eraldi elanute. See oli juba huvitavam, lubas rakendada progressiivsemat mõtet ja kujundust. Keskmise töötasu oli 2 krooni plaanilt.

Peale selle kandsin riigi- ja omavalitsuse organite (Riigikogu, Linnavolikogu) valimiste puhul umbes 1500-le Haapsalu valijale koju kätte valimismaterjalid (nimeline tunnistus koos valimistel osalevate erakondade kandidaatide nimekirjaga). Tasuks sain ühe sendi iga valija pealt.

Niiviisi hoolega kogutud kapitalist ostsin 1926. a. esimesed «päris» radioosad! Pöördkondensaatori, reguleeritavad poolialused, siliitpulga, plokk-kondensaatorid, montaažimaterjali. Raadiosad olid nüüd juba pisut o'avanad. Ehitasin uue ühelambilise vastuvõtja, mille ehituskirjelduse avaldasin hiljem ka

ajakirjas «Raadio», 1927. a. kevadel, pealkirja all: «Ühelambiline aperioidilise antenniga vastuvõtja».

Nüüd oli mul vahetatavate oma-mähitud kärgpoolidega nn. kõiklainevastuvõtja. Lausa uhkus paisutas rinda, kui ühel päeval kuulsin peatelefonides selgelt: «This is London calling!» See oli siis Eestist kõige kaugemal asunud Euroopa ringhäälinguajaam. «Big Ben» ja «Savoy» hotelli tantsuorkester tulid ka minu tuppä.

Toonased vastuvõtjad olid raadio-rahva kõnepruugi järgi peamiselt «reaktsiooniga», st. tagasisidega otsevõimendusvastuvõtjad. Oskamatus, aga ka tahtlikult, sest vastuvõtja tundlikkus oli suurim just võnkumise piiril, kandus energiat tagasi antenni ja kiirgas vilena eetrisse, häirides naabrite normaalset raadiokuulamist. See «vilistamise» probleem lahendati seadusandliku aktiga, mille kohaselt kõik kasutatavad raadiovastuvõtjad allutati kohustuslikule «proovimisele». Viimane seisnes selles, et katseliselt (teise vastuvõtjaga kontrollides) leiti selline tagasiside-pool, millega vastuvõtja ei «vilistanud» ja see plommiti poolialuse külge kinni.

Ajakirjanduse vahendusel teadsin ka, et proovimisõigus on ka seaduslikult registreeritud raadioühingutel oma liikmeskonna raadiovastuvõtjate suhtes.

Ühel päeval märkasin Haapsalu postkontori (asus sel ajal Kalda tänaval) katusel kaht paralleelset antenni paarikümne meetrilise vahega. Järelikult «proovimisseade», aga siis peab kohapeal olema ka raadioühing! Aega viitmata astusin postkontorisse, selgus, et minu oletus pidas paika. Maksin kohe sama telefonivõrgu ülemale. Hollandile liikmemaksu 1 krooni, tema oligi Eesti Raadio Ühingu Haapsalu osakonna esimees.

Nüüd sain võtta lugemiseks ühingu tellitud välismaiseid raadioajakirju. Mulle pakkus suurimat huvi saksa keelne «Der Radio Amateur», kuna selles, võrreldes teiste ajakirjadega («Die Sendung», «Der Deutsche Rundfunk») avaldati kõige enam raadiotehnikat käsitlevaid kirjutisi, nende hulgas ka amatöör-saatjatest. Peab märkima, et sel ajal uurisin ajakirjade sisu sõna otseses mõttes kaanest kaaneni läbi, süvenedes igasse kirjutisse, teada- andesse, kuulutusse.

Eesti Raadio Ühingu Haapsalu osakonna tegevus seisnes peamiselt raadiovastuvõtjate proovimises. Seetõttu koosnes ka liikmeskond valdavalt enamuses raadiovastuvõtjate omast, st. sisuliselt raadiokuulajatest, kellel huvi raadiotehnikavastu puudus. Korraldati küll ka mõned vestlusringid raadiotehnikat käsitlevatel teemadel. Need toimusid postkontori tagaotsas, pärast ametliku tööpäeva lõppu ja osavõtt oli võrdlemisi teige. Kui 1928. a. kaotati «proovimise» nõue, soikus praktiliselt ka osakonna tegevus.

Kui 18. detsembril 1926 esimene

Eesti oma ringhäälinguajaam hakkas katsesaadeteid andma, siis muutus asi hoopis huvitavamaks. Kuid koos oma ringhäälingu regulaarsete saadete algusega kehtestati kuulamismaks. Kuigi ma põhimõtteliselt polnud kuulamismaksu vastu, leidsin, et ühelambilise vastuvõtja kohta kehtestatud 18 krooni aastas maksta on liig. Minul polnud seda summat kusagilt võtta. Nii muutusin loata raadiokuulajaks. Minust sai tolleaegse käibetermini järgi «raadiojanes»! Olukord oli küllaltki riskantne, kuid ka omamoodi romantiliselt põnev.

Mul oli L-antenn paigaldatud õue poole, kus kasvas tihedalt õunapuid. Hommikul, koolimineku eel, lasksin antenni juhtme õunapuude latvade peale alla ja masti võtsin maha. Öhtul tuli kuulamiseks kõik jälle taastada.

Ühel päeval aga olid õuele astunud kaks ametimeeste välimusega portfelligidega meest. Vaadanud ringi ja sihtinud pilkudega ikka ülespoole. Mingisuguseid komplikatsioone nende visiti minu tegevussfääri õnneks siiski mulle ei toonud.

Koolidirektor Anton Üksti, kes ise oli ka raadiohuviline ja ajakirja «Raadio» järjekindel lugeja, märgatas selle veergudel ka minu kirjutisi, tegi mulle 1927. a. algul ettepaneku pidada pärast õppetunde vanemate klasside õpilastele loeng raadiost. See toimus ühel õhtupoolikul kooli saalis. Kuna sel ajal kasutusel olnud füüsikaõpikus valgustati raadiot ikka veel säde-saatja tasemel, siis valisin loengu teemaks elektronlambi. Umbes tunniajalise loengu kestel selgitasin elektronlambi konstruktsiooni, tööprintsipi, parameetreid ja raketdamist nii vastuvõtjas kui ka saatjas. Illustreerimiseks näitasin klaasile joonistatud diapositiive.

Sama aasta kevadel oli gümnaasiumi üheks lõpuksamiks füüsika, suuliselt. Pärast eksami sooritamist teatas eksamikomisiooni esimees, et kui ma oleksin tõmmanud pileti küsimustega raadiost, siis oli juba ette otsustatud panna mulle, mind küsitlemata, maksimaalse hinde 5! Kahjuks ei õnnestunud seda ootamatut privileegi kasutada, tõmbasin pileti röntgenikiirtest ja radioaktiivsusest.

Vahepeal ehitasin kohalikele elanikele nende tellimuste kohaselt kokku viis vastuvõtjat. Ühelambilisest kuni viielambiliseni, nende hulgas ka ühe neutrodüüni. See tüüp oli tollal kvaliteedilt juba kõrgemasse klassi kuuluv pill. Sai praktilisi kogemusi ja, mis polnud vähemoluline, teenida lisatulu oma «kõhnale» tegevuskapitalile edaspidiseks.

Ainult vastuvõtjatega tegelemine tundus mulle nagu poolik, ühekülgne ja täit rahuldust ei pakkunud. Tunnetasin vaistuliselt, et ka meil peab olema raadioamatööre, kes tegelevad saatjatega. Kuidas neid leida?

Juhus viis mind nendega kokku. 19.–26. veebruarini 1928 peeti Tallinnas Börsisaalis (tänapäeval Ajaloomuuseumi Pikal tänaval), esimene

Eesti raadionäitus. Olin avamiseks täpselt kohal, veetsin näitusel kaks päeva järjest, uurides põhjalikult kõiki arvukaid eksponaate, nii vabrikutooteid kui ka isehitajate omi. Kõikjal oli midagi kasulikku ja uudset endale talletada.

Minu erilise huvi objektiks oli aga amatöör-saatja, mis oli paigaldatud eraldi postamendile, peaaegu saali keskele. See oli Aleksander Rähni amatöör-saatja, kutsungiga ES3DW. Eksponaadi juures andis seletusi omanik ise, ja kuna saatja oli tol ajal illegaalne, siis loomulikult polnud selle juures kutsungimärki. Julgust sellist riista avalikult eksponeerida andis kehtinud seaduslike aktide puudulikkus, mis sõnaselgelt ei keelanud saatjat omada, küll aga vastava loata üles seada.

See oli minu esimene kokkupuude amatöör-saatjaga. Mind hämmastas selle lülituse ja konstruktsiooni lihtsus. Saatja oli kahe «Valvo» vastuvõttelembiga, vasttakt (push pull) põhimõttel, üheaastmeline Hartley variant. Tolleaegse terminoloogia järgi «sümmeetriline saatja», telegraafisaatja võimsusega kuni 20 vatti (input).

Teinud näituseruumis ringkäike, tulin ikka ja jälle selle eksponaadi juurde tagasi. See äratas omaniku tähelepanu ja pärast vastastikku tutvumist tekkinud vestluse käigus uuris A. Rahn algul pikalt ja põhjalikult, kust ja kes ma olen, minu raadiohuvi sügavust, senist tegevust raadioalal, mida ma üldse endast kujutan. Oli ju siis amatöör-jaama-de eksisteerimine Eestis rangelt konspiratiivne. Ilmselt oli see vaagimine minu suhtes positiivne, sest edaspidine vestlus kulges juba asjalikumalt, sõbralikus vaimus, vastastikuse mõistmise ja vaadete täieliku ühtsuse õhkkonnas. Avaldades kohtumisest rahulolu, rõhutasid sõbralikud pooled valmistolekut järjekindlalt suhteid edasi arendada ja püüdu vastastikku koostööd laiendada.

Vestlus oli täielikult konstruktiivne. Selle lõpul visandas A. Rahn minu raadionäituse kataloogi tagakaanele saatja lülituse ja konstruktsiooni kõigi vajalike põhiandmetega. Käskis õppida hästi selgeks morsetähestiku, nüüd juba kuulmise järgi, andes juhiseid, kuidas seda paremini omandada.

«Kui saatja valmis, otsige mind üles, siis saate selle.» ja võttis taskust märkmikutaolise taskuformaadis kalingurkõites raamatukese. Lastes libinal selle lehed oma sõrmede alt läbi, märkasin vaid, et raamat oli saksa keelne ja sisaldas mitmesuguseid kooldühendeid ja tabelleid. Küsimusele, kust teda leida, vastas ta temale iseloomuliku järsu ja pisut karvase otsakoheusega: «Tallinnast! Kui olete tõeline amatöör, siis leiate ise!» Ikkagi konspiratsioon! Hi!

Kõigele vaatamata tunnetasin rõõmsalt, et mind oli siiski arvatud vähemalt meie tolleaegsete lühilaine-amatööride «klanni» liikmekandidaadiks!

(Järgneb.)

DX-info

- T3 — Kiribati
- T5 — Somalia
- TJ — Cameroon
- TL — Central African Rep.
- TN — Congo
- TT — Chad
- TY — Benin
- TZ — Mali
- V4 — St. Christopher ja Nevis
- VP2E — Anguilla
- VR6 — Pitcairn I.
- V6 — Micronesia
- XT — Burkina Faso
- XU — Kampuchea
- XW — Laos
- XX — Macao
- XZ — Myanmar (Burma)
- YA — Afghanistan
- ZA — Albania
- ZD7 — St. Helena
- ZD9 — Tristan da Cunha ja Gough Is.
- ZK2 — Niue
- ZK3 — Tokelau Is.
- 3C — Equatorial Guinea
- 3V — Tunisia
- 3W — Vietnam
- 3X — Guinea
- 4W — Yemen
- 5A — Libya
- 5H — Tanzania
- 5R — Madagascar
- 5U — N'ger
- 5X — Uganda
- 7Q — Malawi
- 8Q — Maldive Is.
- 9G — Ghana
- 9N — Nepal
- 9Q — Zaire
- 9U — Burundi

NB! Töötades amatööridega loetletud maadest üritage kirja panna logiraamatusse igal konkreetsel juhul ka korrespondendi QSL-aad ess või manager, lootus korrespondendilt vastust saada püsib ainult juhul, kui suvatsete toimetada otsevahetust!

QSL via . . .

3B8CF/3B7 S. Mandary, Shastry Rd., Chandos, Quatre Bornes, Mauritius

- 3XØHNU F6FNU
- 4U1UN W8CZN
- 6W1AAD Box 979, Dakar, Senegal
- 8P9AP W5'NL
- 9H3PB DF4EK
- 9H3PC D18FAU
- 9K2ZZ W8CNF

Kiel ja Tallinn on sõpruslinnad

Kieli linnaametnike elu on viimase aasta jooksul kibedaks teinud üks kohalikke raadioamatööre Friedrich Jürgen, DJ8FR. Nimelt on Kielis mitmel pool sõpruslinnu tutvustavaid stende, kus muu kõrval on ka vastava riigi lipp. Tallinna nime juures oli veel novembri keskel punalipp...

Kui sinimustvalge Eestis jälle lehvima löi, läks Jürgen nõudma, et see ka sõpruslinnade stendidel vahetataks. Ametnikud vaidlesid vastu, et Eesti on ju ikkagi NSV Liidu koosseisus. Jürgen kavatses juba ise sinimustvalged kleebised tellida ja need plakateile kleepida, kuid siis tuli Eesti iseseisvumine, mida ka Saksamaa valitsus tunnustas. Nüüd läks Jürgen juba täie õigusega linnavalitsust hurjutama, kuid seal öeldi, et nende vahetamine minevat liiga kalliks... Ega Jürgen sellega leppida kavatse.

Dr. Jürgen Friedrich on abielus soomlannast hambaarsti Maijaga ja räägib puhast soome keelt. Sealt on pärit ka tema huvi ja sümpaatia Eesti vastu. Eetris kohtumistel pärib ta alati suure huviga, kuidas Eestis asjad lähevad. Selle aasta algul tuli temalt pakett-raadio teel järgmine sõnum:

Tallinn ja Kiel Schleswig-Holsteini Saksamaal on sõpruslinnad. Me Kieli raadioklubi liikmed teame seda. Me teame ka, et meil on raske m kohtuda, kui näiteks amatööridega endise DDRi Stralsundi linnast, kes on ka Kieli sõpruslinn.

Mida võime teha? Arvame, et infoot saam igal juhul vahetada. Tellime seepärast ES9Ale ajakirjad «cq-DL» ja «Dubus». Palju lugemist mu!

Vy 73 de Juergen

- A35KB Box 1, Nuku Alofa, Tonga
- A714F N6FLF
- A71ND N2FM
- AP2JZB K2EWB
- C9RAA Rudi Klos, Kleine Untergasse 25, 6501 Nieder-Olm
- C9RZZ SM5DZZ
- D58RH KE3A
- ET2B JH4WEE
- FW/AATAF WA6ZEF
- H44MS DL2GAC
- J73VE N4SPQ
- HSØAC WA4BCQ
- L33F LU6FAZ
- LU4L LU4LAV
- PJ8AD Box 518, Saba, Netherlands Antilles

- S79HX IK2BHX
- VK9VJ VK3AWY
- VPØVER HI3JH
- VK9IA Tony, Lord Howe Island 2898, Australian
- VPØCFM GM4KLO
- VPØCFM K5' O
- XW5AHH 1A5AHH
- ZA1A NCDXF, Box 1, Los Altos, CA 94023, USA
- ZB7FX G3RFX
- ZB2X OH2KI
- ZD8ØV G4'VJ
- ZD8VJ G4ZVJ
- ZK1AL 14ALU

Murphy seadused raadioamatöörismist

Murphy seadusi võib pidada universaalseteks — nad kehtivad kõikjal, alates ühiskonnaelust kuni supikeetamiseni. Raadioamatöörid on saanud nende toimet alatihti tunda. Nii on ju aksioom, et antenni tasub katusel üles panna ainult kõige vingema tormi ja pakasega. Üldiselt pole aga amatöörid seni vaevunud neid süsteemselt kirja panema. OH2DT Antti on selle nüüd lõpuks ette võtnud ja kolmekümne aasta pikkuse isehitajapõlve kogemused seadusteks sõnastanud.

Elektroonikaseadmete ehitamise põhitõde on sõnastatud geniaalselt lihtsalt ja tabavalt:

VÕIMENDID VÕNGUVAD, OSTSILLAATORID EI VÕNGU.

Sellest tuleneb mitu järeldust:

* Kui ostsillaator vastu ootusi süiski võngub, on tegemist parasitvõnkumisega väel sagedusel.

* Kui saad ostsillaatori võnkuma õigel sagedusel, jätkub parasitvõnkumine ometi.

* Kui saad parasitvõnkumisest jagu, lõpeb genereerimine ka põhisagedusel.

* Saatja PA sisendvõnkeringe on võimatu hääle saada.

* Kui saatja lõppaste on lineaarne, on selle kasutegur null.

Kõigile on tuttav veaotsimisseadus:

KUI OTSID VIGAST DETAILI, LEIAD SELLE KÕIGE VIIMASENA.

Ka järeldused sellest on iseenesest mõistetavad:

* Kui leiad vigase detaili, siis sul seda ei ole olemas.

* Kui siis hangid sama nominaaliga detaili, ei mahu see vana kohale.

Tuttav antenniseadus kõlab Antti sõnastuses nii:

ILUSA ILMAGA TEHTUD ANTENN EI TOIMI.

Eri antennitüüpide puhul varieerub seadus näiteks nii:

* Dipoolantenni traat läheb katki just enne võistlust.

* Aluminiumentorudest GP üks jätkukohtadest ei anna kontakti.

* Kui yagil on gammasobitus, on see vett täis.

* Kui häälestad mitme bandi Quadi, läheb ühte bandi häälestatdes teine häälest ära.

Tähelepanuvääriv on järgmine seadus:

KUI SWR ON HEA, ON KUSKIL MIDAGI VIGA.

Vigasid on tavaliselt kolme liiki:

* SWR-mõõtja on rikkis.

* Üle 95% võimsusest neeldub maas.

* Kaablikaod on üle 10 db.

Kaablite ja antennide omadused võtab lühidalt kokku seadus:

KAABLID KIIRGAVAD, ANTENNID EI KIIRGA.

Seaduse toime ilmneb selles, et

* võistluste ajal ja pile-upis keegi sind ei kuule,

* naabri televiisorist ja raadiost tuled sa võimsusest, bandist ja filtritest olenemata alati läbi.

Suuri antennimaste ehitavad meie amatöörid harva, kuid tasuks süiski tähele panna, et

KUI MAST ON KÜLLALT TUGEV, ANNAVAD TÕMMITSAD JÄRELE.

Ja veel seda, et

* kui võtad masti otsa ronides kaasa vajaliku arvu polte ja mutreid, siis üks või rohkem kukub kindlasti alla,

* kui antennipööraja läheb rikki, siis on see masti tipus,

* kui seda parandama lähed, on tugev tuul, sajab vihma, lörtsi või lund,

* kui pikne lööb masti ühe korra, siis lööb peagi uuesti ja teeb veel suuremat kahju.

Lühendatult refereeritud «Raadioamatöörist» nr. 11

Where is HAM SPIRIT?

QRG: 14 145 kHz
Date: 18. 09. 1991

«QRZ? ZA1A listening one-four-two-zero-zero to two-fifty...»
«Alfa Queen! Zulu Delta! Sugar Fox! Que n Golf!» undab koor kutsesagedusel.

«Split, spli-i-i-t only!» karjavad vabatahtlikud bandipolitseinikud.

«Don't work split only!» halavad õnnetud ühe VFO omanikud.

«Queen Golf! Alfa Berta! Charlie Lima...!» jätkab koor.

«Spli-i-i-t, stupid, QSY!» käratavad politseinikud.

«Queen Golf, Queen Golf!» jätkab kõige visam.

«Que'n Golf, five nine,» toob keegi.

QG saab aru, et temaga paha nalja tehakse ja ei teo valepakkujast väljagi: «Queen Golf! Queen Golf...!»

«Que'n Golf, you are v-e-r-y stupid!!!»

«O-o-o s-o-o-o-l-e m-i-i-o-o...» alustab üks solvunuist sagedusel kaunist, südantliigutavat ja soliidset 59+40 vilekontserti.

«QRT, italiano, QRT! You are so stupid!!!»

«Tat-tat-tat-tat...» paneb keegi mäluvõtme käima.

«Urr-urr-urr...» ilmub kutsesagedusele tõline segaja.

«Carramba!»

«Porco!»

«Basta!»

«Oh, where is ham spirit?!» ab keegi masendunult.

«This is hobby, no business.» lohutatakse teda.

*

ZA1A seda seltskondlikku keskustelu ei kuule, tema teeb sideme sideme järel nendega, kel õnnestub teda kuulda. Allakirjutanu paneb pillid pimedaks ja mõtiskleb sulle üle, et kolmkümmend aastat on ta amatööride vennaskonnast paremini arvanud. Pidi see Albaania nüüd lõpuks häälele tulema...!

JAAN, ES3GZ